

SZKOŁA KARIER. KIM BĘDĘ W PRZYSZŁOŚCI?

CZEGO DOWIESZ SIĘ Z PRZECZYTANEGO TEKSTU

- Co to jest rynek pracy i jak on funkcjonuje ?
- Co rozumie się pod pojęciem kariery zawodowej ?
- Czy można zaplanować karierę zawodową ?

WSTĘP

Każdy człowiek przechodzi przez kolejne etapy życia, które go kształtują i determinują jego dalsze życie w przyszłości. Kilkanaście pierwszych lat życia związane jest ze zdobywaniem wiedzy, uczeniem się nowych umiejętności i zdobywaniem kwalifikacji. Ścieżka edukacji formalnej rozpoczyna się w przedszkolu i prowadzi przez szkołę podstawową, średnią oraz studia wyższe – o ile zostanie podjęta decyzja o kontynuowaniu nauki na szczeblu wyższym. Człowiek uczy się również w systemie nieformalnym tj. nauka niezamierzona i nieświadoma oraz pozaformalnym tj. dobrowolna i świadoma nauka pozaszkolna. Do powyższych systemów zalicza się rodzinę, relacje rówieśnicze i z otoczeniem, miejsca oferujące kursy i szkolenia będące poza sformalizowanym systemem edukacji. W procesie uczenia się człowiek przygotowuje się do dorosłego życia, w tym do funkcjonowania na rynku pracy. Poniżej zostaną zaprezentowane podstawowe informacje dotyczące rynku pracy, podmiotów na nim funkcjonujących oraz mechanizmów, które pozwalają na zawieranie transakcji na tym rynku. Funkcjonowanie na rynku pracy związane jest ze zdobywaniem doświadczenia, uczeniem się w trakcie wykonywania pracy i w konsekwencji budowaniem swojej pozycji na rynku pracy, innymi słowy „robieniu” kariery zawodowej. W tekście zostanie wyjaśnione pojęcie kariery

Projekt pt. *Młodzieżowy Uniwersytet Ekonomiczny* realizowany jest w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, nr umowy: POWR.03.01.00-00-T220/18. Kwota dofinansowania ze środków europejskich: 2 505 178,95 zł. Całkowita wartość projektu to 2 972 447,73 zł.

zawodowej oraz omówione zostaną jej rodzaje. To co może wydawać się najciekawsze młodym Czytelnikom związane jest z tym, jak można się przygotować do planowania kariery zawodowej i czy pierwsze kroki związane z tym procesem można podjąć będąc jeszcze w szkole.

RYNEK PRACY. CO TO ZA MIEJSCE?

Omawiając rynek pracy należy odpowiedzieć na pytania, które najczęściej zadają sobie młodzi ludzie. Słyszą oni od osób z bliskiego otoczenia o pracy, zatrudnieniu, zwolnieniu, wynagrodzeniu, pensji czy bonusach wynikających ze świadczenia pracy. Od wczesnych lat oswajają się z tematyką rynku pracy, choć nie do końca w sposób uświadomiony.

Rynek pracy - co to za miejsce?

Rynek pracy, obok rynku dóbr i usług, pieniężnego i walutowego, jest jednym z czterech podstawowych rynków występujących w gospodarce. Fizycznie rynek pracy nie istnieje. Należy go rozumieć jako ogół transakcji kupna i sprzedaży, gdzie przedmiotem obrotu jest praca, a jej ceną jest wynagrodzenia. Na rynku pracy istnieją instytucje, które regulują jego funkcjonowanie w różnych aspektach. Do instytucji rynku pracy zalicza się m. in. płacę minimalną, klin podatkowy, związki zawodowe, prawną ochronę zatrudnienia czy politykę zatrudnienia. Rynek pracy nie jest jednorodny, zatem można stosować różne kryteria jego podziału. Do najczęściej stosowanych kryteriów należy kryterium geograficzne, które dzieli rynek pracy na: lokalny, regionalny, krajowy, międzynarodowy i globalny. Pozostałe kryteria związane są m.in. z typem wykonywanego zawodu, wykształceniem pracowników, podziałem gospodarki na sektory oraz podziałem rynku na segmenty.

Rynek pracy – kogo można tam spotkać?

Rynek pracy tworzą dwie grupy uczestników, charakteryzujące się odmiennymi celami, które chcą osiągnąć. Na rynku pracy spotyka się pracodawców (grupa pierwsza), czyli wszystkich tych, którzy prace oferują i poszukują odpowiednich pracowników do wykonywania oferowanych prac. W swoich wyborach kierują się oni poziomem posiadanych przez pracowników kwalifikacji i umiejętności niezbędnych do wykonywania danej pracy.

Projekt pt. *Młodzieżowy Uniwersytet Ekonomiczny* realizowany jest w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, nr umowy: POWR.03.01.00-00-T220/18. Kwota dofinansowania ze środków europejskich: 2 505 178,95 zł. Całkowita wartość projektu to 2 972 447,73 zł.

Wykorzystując nazewnictwo ekonomiczne można powiedzieć, że reprezentują oni *popyt na pracę*. Drugą stroną rynku pracy są wszyscy ci, którzy pracy poszukują (grupa druga). Oferują oni swoją wiedzę, umiejętności i kwalifikacje, oczekując w zamian adekwatnego wynagrodzenia. Reprezentują oni *podaż pracy*. Osoby poszukujące zatrudnienia wykorzystują do znalezienia pracy internet, ogłoszenia prasowe, pośrednictwo pracy, informacje od rodziny i znajomych. Obecnie najczęściej wykorzystywanym źródłem poszukiwania zatrudnienia jest internet.

Rynek pracy - po co ludzie pracują?

Jest to bardzo ważne pytanie, na które niema jednoznacznej odpowiedzi. Każdy pracujący charakteryzuje się innym zestawem cech, priorytetów i potrzeb. Zatem i motywacje do pracy będą mocno zróżnicowane. Najczęściej wymienia się konieczność zarobienia pieniędzy, aby zaspokoić podstawowe potrzeby związane m. in. z mieszkaniem oraz opłatami za to mieszkanie, wyżywieniem, transportem, lekami, kształceniem czy też rozrywką. W dalszej kolejności można wskazać na chęć spotkania nowych ludzi, poznania przedsiębiorstwa i sposobu jego funkcjonowania. Ludzie pracują, bo pragną się uczyć nowych rzeczy, poznawać nowe rzeczy oraz rozwijać się

Rynek pracy - co ludzi motywuje do pracy?

Ludzi generalnie można podzielić na tych, którzy chodzą do pracy z konieczności i jej nie lubią, traktują ją jako przykry obowiązek oraz na tych, dla których praca jest przyjemnością oraz bardzo często jest ona związana z ich zainteresowaniami lub hobby.

Ludzi do pracy motywuje, w pierwszej kolejności, konieczność utrzymania siebie i swoich bliskich. Wtedy praca najczęściej traktowana jest jak przykry/konieczny obowiązek. Przykrość z wykonywania pracy rekompensowana jest wynagrodzeniem. Jeśli praca stanowi lubiany element życia, to motywacje do jej wykonywania są najczęściej związane z chęcią zdobywania wiedzy czy umiejętności w danym zakresie w dążeniu do stania się ekspertem w wybranej dziedzinie. Chęć rozwoju jest bardzo skutecznym motywatorem do pracy. Praca stawia przed pracownikami nowe wyzwania zawodowe, ale również te o charakterze społeczny. Środowisko pracy wymaga umiejętności tworzenia z innymi pracownikami relacji umożliwiającej sprawne/efektywne wykonywanie powierzonych obowiązków zawodowych.

Projekt pt. *Młodzieżowy Uniwersytet Ekonomiczny* realizowany jest w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, nr umowy: POWR.03.01.00-00-T220/18. Kwota dofinansowania ze środków europejskich: 2 505 178,95 zł. Całkowita wartość projektu to 2 972 447,73 zł.

Dodatkowym motywatorem może być chęć tworzenia wspólnoty opartej na osiągnięciu wspólnych celów. Bardzo ważną motywacją ludzi do pracy i poruszania się po rynku pracy jest potrzeba/chęć pracy w prestiżowym miejscu. Warto podkreślić, że osoby pracujące oczekują uznania i szacunku, zarówno ze strony pracodawcy, jak i innych pracowników oraz docenienia za wykonywaną pracę.

Rynek pracy - co w pracy jest ważne?

W pracy ludzie spędzają wiele lat swojego dorosłego życia oznacza to, że można wskazać wiele elementów ważnych w pracy, które razem tworzą środowisko pracy. W pierwszej kolejności można wskazać na otoczenie, w którym się pracuje. Do otoczenia zalicza się miejsce wykonywania obowiązków (tj. lokalizacja, budynek, piętro, pokój), ludzi z którymi się pracuje (tj. współpracownicy, przełożeni), atmosferę, która pracy towarzyszy. Wskazane elementy nie mają wymiaru finansowego, jednak stanowią o komforcie wykonywanej pracy. Elementy finansowe towarzyszące pracy to wynagrodzenie i różnego rodzaju premie i dodatki (np. za osiągnięte wyniki w pracy, z okazji świąt, z okazji rozpoczęcia roku szkolnego dla dzieci pracowników itp.) oraz tzw. bonusy, które najczęściej mają charakter niefinansowy. Do najczęstszych bonusów, które dodatkowo podnoszą atrakcyjność pracy u danego pracodawcy, zaliczyć można: samochód, komputer i telefon służbowy, które mogą być wykorzystywane do celów prywatnych, karty do obiektów sportowych finansowane przez zakład pracy czy też prywatne ubezpieczenie medyczne dla pracownika i jego rodziny.

Rynek pracy - na co mamy wpływ?

Pytanie to łączy w sobie rynek pracy oraz karierę zawodową. W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że w każdej sytuacji mamy wpływ na to jak my sami się zachowamy, co pomyślimy, co zrobimy i jakie decyzje podejmiemy. Natomiast nie mamy wpływu na to co zrobią czy zdecydują inni. Odnosi się to również do naszego zachowania na rynku pracy. Możemy szukać pracy lub nie, możemy podjąć pracę w firmie, która nam ją oferuje lub nie, możemy pracować w pracy, którą lubimy lub w takiej, do której chodzimy z poczucia obowiązku, możemy sumiennie wykonywać obowiązki w pracy lub nie, itd. Młody człowiek, uczeń, który w przyszłości będzie uczestnikiem rynku pracy sam może decydować, w jaki sposób będzie przebiegała jego kariera zawodowa od momentu wejścia na rynek pracy do

Projekt pt. *Młodzieżowy Uniwersytet Ekonomiczny* realizowany jest w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, nr umowy: POWR.03.01.00-00-T220/18. Kwota dofinansowania ze środków europejskich: 2 505 178,95 zł. Całkowita wartość projektu to 2 972 447,73 zł.

momentu przejścia na emeryturę. Czy będzie pracodawcą czy pracownikiem? Czy będzie świadomie podejmował decyzje związane z kształtowaniem życia zawodowego czy też pozwoli, aby inni ludzie i okoliczności decydowały za niego?

KARIERA ZAWODOWA. CO TO JEST?

Pojęcie kariera zapożyczono z języka włoskiego tj. *carriera*, określa plac gonitwy, tor wyścigowy, szybki bieg, jazdę galopem - czyli działanie dynamiczne, czyn, ruch. Kariera to zawód, droga życiowa, zatrudnienie, widoki na przyszłość, cel, dążenie, los, poprawa bytu, zmiany pozycji społecznej jednostek, z reguły z niższych na wyższe, zaskakująca popularność kogoś/czegoś.

Karierę można rozumieć jako:

AWANS

Kariera jako awans oznacza obejmowanie bardziej odpowiedzialnego stanowiska niż uprzednio zajmowane, zdobycie uznania w oczach innych ludzi. To także pewien proces rozwoju osobistego, osiągnięcie wyznaczonych celów. Oznacza również zdobywanie doświadczenia, rozwój kompetencji, wchodzenie w relacje z innymi ludźmi.

ZESTAW DOŚWIADCZEŃ

To zachowania i postawy wobec pracy. Wyróżniamy dwa wymiary kariery: *subiektywny i obiektywny*. Pierwszy ma związek z pełnionymi funkcjami oraz osiągniętą pozycją w hierarchii organizacji. Drugi jest ściśle związany z rozwojem osobistym osoby, jej aspiracjami i potrzebami.

PROJEKT ŻYCIOWY

Kariera jako wyzwanie i nabywanie wielu nowych umiejętności w ciągu całego życia. To sposób na życie.

„BEZ GRANIC”

Kariera „bez granic” to motywacja pracownika, u podstaw której leży zdobywanie nowej wiedzy i umiejętności. Można to także określić jako „głód doznań”, czyli chęć poznawania i doświadczania nowości. Najczęściej używany jest ten zwrot dla określenia tego, co chce się osiągnąć na drodze zawodowej. Przez pojęcie to rozumie się postęp, osiąganie kolejnych poziomów rozwoju zawodowego i uzyskiwaniem związanych z nimi profitów.

Projekt pt. *Młodzieżowy Uniwersytet Ekonomiczny* realizowany jest w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, nr umowy: POWR.03.01.00-00-T220/18. Kwota dofinansowania ze środków europejskich: 2 505 178,95 zł. Całkowita wartość projektu to 2 972 447,73 zł.

W „robieniu” kariery chodzi o to, aby wraz z upływem czasu osiągać więcej. Można to rozumieć jako posiadanie wyższej pozycji w firmie, bardziej odpowiedzialnego stanowiska, wyższych zarobków, większego wpływ na otoczenie bliższe lub dalsze. Można też być coraz bardziej znanym czy zarządzać coraz większym przedsiębiorstwem i kierować większym gronem ludzi. Mieć ładniejsze biuro, bardziej szykowną siedzibę firmy czy też większą liczbę klientów.

Można wyróżnić cztery typy kariery zawodowej:

- **Awans** – „w górę”, pięcie się po szczeblach organizacyjnej drabiny, celem jest tzw. CEO, czyli Chief Executive Officer - dyrektor generalny. To najwyższe stanowiskiem osoba w firmie.
- **Specjalizacja** – bycie najlepszym w konkretnej dziedzinie w celu osiągnięcia status wybitnego eksperta, możliwości publikacji własnych prac, wypowiedzania się na forum, wykonywania ekspertyz, itp.
- **Różnorodność** – motywatorem jest zmiana, elastyczność, taka osoba genialnie sprawdzi się w nowych, niebanalnych projektach organizacyjnych „na styku” różnych obszarów, np. marketing / HR albo finanse / sprzedaż.
- **Autonomia** – w dobie pracy hybrydowej to cenna umiejętność, bo taki człowiek ma wybitne zdolności do samoorganizacji czasu i zarządzania swoją pracą.

Wyróżniamy kilka typów rozwoju kariery zawodowej:

Typ specjalisty charakteryzuje się wysokim stopniem zaangażowania.

Typ spiralny rozumiany jest jako przechodzenie co kilka lat z jednego miejsca pracy do drugiego z jednoczesnym rozbudowywaniem umiejętności z wcześniejszych prac.

Typ zmienny oznacza częste zmiany prac, które różnią się od siebie.

Typ liniowy posuwanie się po szczeblach stanowisk w hierarchicznej kolejności.

Karierę zatem można rozumieć w różny sposób. Nie ma jednej definicji tego pojęcia. Z karierą najczęściej związana jest rozpoznawalność i wysoka pozycja w społeczeństwie, prestiż osoby która karierę zrobiła. Można sobie wyobrazić np. znanego polityka, artystę, aktora, piosenkarza, osobę publiczną itp., które swoim przykładem wskazują, jak zrobić karierę. Często

Projekt pt. *Młodzieżowy Uniwersytet Ekonomiczny* realizowany jest w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, nr umowy: POWR.03.01.00-00-T220/18. Kwota dofinansowania ze środków europejskich: 2 505 178,95 zł. Całkowita wartość projektu to 2 972 447,73 zł.

słowo kariera wiązana jest z korzyściami finansowymi np. wysokimi zarobkami, wysokim standardem życia, podróżami, dużym majątkiem.

MARZY MI SIĘ KARIERA. JAK SIĘ DO TEGO ZABRAĆ?

Chęć zrobienia kariery to myśl, która towarzyszy ludziom bardzo często. Ma ono źródło w chęci samorealizacji, w potrzebie robienia „czegoś”, potrzebie docenienia i zdobycia zainteresowania innych. Marzenia o staniu się bogatym i znanym, to coś co naturalnie pojawia się w głowach młodych ludzi, którzy w bardziej świadomy sposób patrzą na swoje życie. Już będąc w szkole pojawia się chęć wyróżnienia się z otoczenia, zauważenia przez rówieśników, wzbudzenia zainteresowania, czy to strojem, zachowaniem, osiągnięciami czy towarzystwem. Motywacją do działania są przykłady innych osób, które stały się sławne, rozpoznawalne, bogate i budzące podziw. Przykładem mogą być sportowcy tacy jak: np. Robert Lewndowski, Kamil Stoch czy Iga Świątek. Patrząc na nich, tak naprawdę podziwia się efekt końcowy ich bardzo ciężkiej, wieloletniej pracy okupionej godzinami ćwiczeń i wyrzeczeń. Prowadzi to do refleksji, że nic nie ma za darmo. Wszystko wymaga czasu, ciężkiej pracy, zaangażowania, konsekwencji i, oczywiście pasji i talentu. Bardzo ważne jest również wsparcie i zrozumienie najbliższego otoczenia oraz profesjonalna pomoc ekspertów. Dotyczy to każdej dziedziny życia, nie tylko świata sportu czy rozrywki.

JAK SIĘ ZABRAĆ DO ROBIENIA KARIERY?

Osoby uczące się bardzo rzadko lub wcale nie myślą o tym jak będzie wyglądało ich życie, gdy wejdą na rynek pracy. Pewne jest tylko, że kiedyś to nastąpi. Można oswoić tę długookresową perspektywę wykorzystując to z czym uczniowie spotykają się na co dzień. Karierę można robić wszędzie. W szkole też! Szkoła może zostać potraktowana jako rynek pracy dla uczniów, nauczycieli można postawić w roli przełożonych, a kolegów i koleżanki jako współpracowników. Oceny mogą wystąpić w roli wynagrodzenia za naukę, natomiast dyplomy i listy gratulacyjne jako uznanie dla osiągniętych wyników w nauce. I tak, jak na prawdziwy rynku pracy, część uczniów chodzi do szkoły i jest to dla nich uciążliwy obowiązek, a część chodzi z przyjemności, bo są tam lekcje, które sprawiają im radość, pozwalają zdobyć wiedzę, która ich pasjonuje i napędza do dalszej pracy. Świadomość, że choć chodzenie do szkoły jest obowiązkiem, to wpływ na to, jak ten czas przeznaczony na edukację zostanie wykorzystany,

Projekt pt. *Młodzieżowy Uniwersytet Ekonomiczny* realizowany jest w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, nr umowy: POWR.03.01.00-00-T220/18. Kwota dofinansowania ze środków europejskich: 2 505 178,95 zł. Całkowita wartość projektu to 2 972 447,73 zł.

daje poczucie sprawczości w tym obszarze życia. Pozwala to na planowanie i realizowanie planów oraz oczekiwanie na zamierzone efekty. Ćwiczenie umiejętności planowania i realizacji choćby jakiegoś małego przedsięwzięcia pozwala utrwalac mechanizm, który łączy w sobie kilka elementów, a stanowi uniwersalne narzędzie, które może być wykorzystywane do realizacji kolejnych celów, również tych stawianych w życiu zawodowym. W szkole jest wiele obszarów, gdzie można robić karierę. Są to m. in.:

- a) Relacje z rówieśnikami, czyli współpracownikami.
- b) Relacje z nauczycielami, czyli przełożonymi.
- c) Przygotowywanie się do lekcji, kartkówek, sprawdzianów.
- d) Wchodzenie w role społeczne w środowisku szkolnym/ samorząd uczniowski/koła naukowe/ prowadzenie uroczystości szkolnych/apeli.
- e) Inicjowanie działań w szkole, które wpływają na poprawę życia w szkole, atmosferę, budują poczucie wspólnoty.
- f) Rozwijanie talentów w oparciu o zaplecze szkolne.
- g) Reprezentowanie szkoły na zewnątrz.

Działania podejmowane w każdym z powyższych obszarów opierają się na tych samych zasadach, których podstawą są: chęć działania, planowanie, zaangażowanie, konsekwencja, dążenie do celu, ciężka praca, skuteczność, umiejętność przyjmowania krytyki i próbowanie dalej pomimo pojawiających się niepowodzeń, umiejętność proszenia o pomoc, umiejętność argumentowania swojego/klasowego stanowiska, umiejętność wyszukiwania okazji i korzystania z nich.

Warto przytoczyć zdanie z książki pt. *Doskonała kariera* Maxa Eggerta „*Ci, którzy nie mają własnych celów, zawsze będą pracować dla tych, którzy je mają*”. Poniżej zamieszczone są przykłady osób, które wyznaczyły swoje własne cele życiowe i zrealizowały je, tym samym wskazując możliwe ścieżki realizacji własnej kariery zawodowej. Warto w wolnej chwili bliżej im się przyjrzeć. Może dla kogoś będą inspiracją? Maria Curie, Nick Vujcic, Denis Urubko, Barack Obama, Janina Ochojska, Jerzy Owsiak, Zbigniew Religa...

PODSUMOWANIE

Projekt pt. *Młodzieżowy Uniwersytet Ekonomiczny* realizowany jest w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, nr umowy: POWR.03.01.00-00-T220/18. Kwota dofinansowania ze środków europejskich: 2 505 178,95 zł. Całkowita wartość projektu to 2 972 447,73 zł.

Rynek pracy to miejsce, gdzie dorosły człowiek zazwyczaj spędza kilkadziesiąt lat swojego życia. Znajomość mechanizmów funkcjonowania rynku pracy, podmiotów na nim występujących i sposobów poruszania się po nim, pozwala być świadomym jego uczestnikiem. Przygotowania do wejścia na rynek pracy i funkcjonowania na nim odbywają się w drodze edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej. Kariera zawodowa jest elementem uczestnictwa w rynku pracy, natomiast to jak ona będzie przebiegać jest efektem indywidualnych decyzji poszczególnych uczestników rynku pracy. Budowanie kariery zawodowej odbywa się w oparciu o realizację wyznaczonych celów. Każdy człowiek ma inne wyobrażenie o karierze zawodowej, dlatego mogą one przejawiać się w różnej formie i dotyczyć różnych obszarów życia. Jednak za każdą karierą zawodową stoi ogrom pracy, konsekwencji, systematyczności i pasji do działania.

LITERATURA

1. Zalega T, Nowak A. Z., Makroekonomia, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, R. 13, Warszawa 2019.
2. Stalończyk I., Edukacja formalna i pozaformalna w procesie kształtowania społeczeństwa wiedzy, *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy*, nr 37, 1/2014.
3. Szulc A., Instytucje formalne i nieformalne na rynku pracy w Polsce, *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, 2016, nr. 449, ss. 584-594.
4. Bauman Z., *Kariera. Wiedza-kultura-społeczeństwo*, Wydawnictwo Iskry, Warszawa 1960.
5. Eggert M., *Doskonała kariera*, Dom Wydawniczy REBIS, Poznań, 2004.
6. Bolles R., *Jakiego koloru jest twój spadochron?*, Wydawnictwo Studio Emka, Warszawa 2013.

LINKI DO ŹRÓDEŁ INTERNETOWYCH

1. <https://rynekpracy.pl/>
2. <https://www.westhill.pl/inspiracje/nie-tylko-awans-4-typy-kariery/>
3. <https://www.pracaiakariera.pl/s/2577/64877-Poradnik-praca-i-kariera/3975410-Sciezka-kariery-Rozwoj-zawodowy-aspekty.htm>

